

BEHØVER VI AT HAVE NYE BANK- OG FINANSKRISER? AF NATIONALBANKDIREKTØR PER CALLESEN

5. juli 2018

BRAGT I BØRSEN DEN 5. JULI 2018

Behøver vi at have nye bank- og finanskriser?

Den 4. juli er det 200 år siden, at Nationalbanken blev etableret, og det er en god lejlighed til at se, hvad vi kan lære af historiens bank- og finanskriser. I jubilæumsbogen "Danmarks Nationalbank 1818-2018" opregnes og gennemgås otte.

Kriserne er ikke ens, men fælles for dem har været mærkbare negative konsekvenser for den økonomiske udvikling. Under den seneste måtte staten gennemføre "bankpakker" for at sikre stabiliteten i det finansielle system.

Historien kalder på mere forebyggelse og krisehåndtering end på at henfalde til at se tilbagevendende finansielle kriser som en naturlov. Her diskuteres nogle af de vigtigste elementer:

Brug for sund samfundsøkonomi

For det første er der brug for en generelt sund og balanceret samfundsøkonomi med gode offentlige finanser, balancerede incitamentter til privat opsparing og investeringer samt lav og stabil inflation. Det sidste sikrer vi i Danmark med fastkurspolitik.

Nemt at polstre i gode tider

For det andet skal banker være solidt kapitaliserede. Det er nemt at opbygge kapital i gode tider, hvor bankerne har høj indtjening og blot skal tilbageholde en del af den frem for at udbetale større udbytter til aktionærerne.

Egenkapitalen er jo en del af bankernes finansiering. Den sikrer en høj udlånskapacitet, og den er stadig aktionærernes ejendom, selv om den

ikke udbetales. Banken og dermed aktierne er mere værd, når der er mere kapital. Og ligesom banken sætter renten på udlån afhængigt af kundernes kreditværdighed, så kan den finansiere sig selv billigere, når den er velkapitaliseret.

Omvendt er der i dårlige tider ikke megen indtjening, og markedernes skepsis kan gøre det dyrt at rejse kapital udefra. Hvis en bank starter svære tider med at være svagt kapitaliseret, mangler den udlånskapacitet, og der kan opstå kreditklemme. Derfor skal kapitaliseringen styrkes i gode tider, og derfor skal vi fx bruge den kontracykliske kapitalbuffer og advare mod, at bankerne slækker på kreditpolitikken. Kun med rettidig opbygning kan den modcykliske kapitalbuffer lempes eller frigives i dårlige tider, til gavn for udlånskapaciteten.

Banker er private virksomheder

For det tredje skal det være muligt at kunne håndtere nødlidende banker. Banker er private virksomheder, og det er en del af markedsmekanismen, at private virksomheder kan gå fallit. Men en traditionel konkurs kan ikke bruges for de store banker og realkreditinstitutter.

Et af de største fremskridt siden den seneste finanskriser er, at vi nu er tæt på at have et system for afvikling af banker: På én gang er det muligt at videreføre de samfundskritiske aktiviteter, samtidig med at aktionærer og kreditorer holder for, hvis en bank kommer i vanskeligheder. I begyndelsen af finanskrisen måtte staten vælge mellem traditionel konkurs og såkaldt bail-out for skattepenge.

Svaret på det problem er såkaldt bail-in af kreditorerne, at bankerne udsteder nedskrivningsegne passiver, og at der kommunikeres klart om risiko og konsekvenser. Kreditorerne må ikke efterfølgende blive overrasket over, at de som kreditorer i en privat virksomhed kan tabe penge.

Ligesom for banker skal det sikres, at også realkreditinstitutter har tilstrækkeligt med nedskrivningsegne passiver til, at de kan videreføres i en krisesituation. Der er vi ikke endnu.

Når det ikke er skatteyderne, der skal holde for, styrkes de store kreditorer og aktionærernes interesse i at holde ledelsen af bankerne på sporet.

God kapitalisering og afvikling hænger i øvrigt sammen. Risikoen for smitte fra én bank til andre i forbindelse med en afvikling er mindre, når det ikke er hele banksystemet på én gang, der er svagt kapitaliseret.

Nye udfordringer kommer

For det fjerde skal bankerne have en stærk likviditetsstyring, og der er i reguleringen også kommet strammere likviditetskrav til institutterne.

Vi har i dag en sund samfundsøkonomi, bedre kapitaliserede banker, god likviditet og et bedre afviklingssystem. Der kommer med sikkerhed nye udfordringer. De kan komme fra udlandet, almindelige konjunkturtilbageslag eller problemer i enkeltbanker. Men konsekvenserne er langt mildere, hvis vi forbereder det med en sund økonomisk politik og et robust banksystem.